

Nr 125

Av herr **Hansson** i Skegrie m. fl., om statsbidrag till särskilda ålderdomshem för alkoholiserade åldringar.

Ålderdomshemmens stora problem är klientelblandningen. Anledningen till denna är den oavvisliga skyldighet, som föreligger för socialnämnderna att, då ingen annan vårdmöjlighet står till buds, taga hand om personer i alla åldrar, vilka vistas inom kommunen och är i behov av vård. Då socialnämnderna i de allra flesta fall endast har ålderdomshemmen att tillgå, måste dessa fungera som upptagningshem. Till följd av platsbristen på specialhemmen får ålderdomshemmen därför ofta under längre tid bereda vård åt psykiskt efterblivna, sinnessjuka (lättare och svårare), kroniskt sjuka, sängliggande ålderssvaga, blinda, dövstumma, alkoholiserade etc. Icke sällan förekommer det, att normala men skröpliga gamla får dela rum med vårdtagare tillhörande någon av de uppräknade kategorierna. Det är uppenbart, att dylika rådande missförhållanden skapar stora olägenheter och vantrivsel.

Socialvårdskommitténs förslag om särskilda vårdhem för störande vårdtagare på ålderdomshem vann icke statsrådets beaktande vid utformandet av socialhjälpslagen. Den enda möjlighet, som för närvarande finns för placering av dessa vårdtagare, är därför arbetshemmen. Då dessa hem egentligen är avsedda som korrektionsanstalter för försumliga familjeförsörjare, kan de icke med fördel utnyttjas för en placering av de störande vårdtagarna på ålderdomshemmen.

Genom slopandet av motboken har antalet alkoholiserade gamla ökat i hög grad. Just denna kategori vållar ålderdomshemmen stora svårigheter för närvarande. Det är därför angeläget, att detta förhållande beaktas av riksdagen och att åtgärder vidtages för att i görligaste mån eliminera olägenheterna.

Malmöhus läns vårdhemsförbund, som är en sammanslutning av socialnämnderna i landstingsområdet, bildades år 1940 för att råda bot för den redan då svåra klientelblandningen på ålderdomshemmen. Det senare uppkomna läget har gjort att förbundet år 1958 inrättade ett särskilt ålderdomshem för alkoholiserade män. Detta beaktansvärda initiativ är emellertid nu på väg att stranda av brist på medel. Enligt vår mening måste sådan verksamhet erhålla ett effektivt ekonomiskt stöd av statsmakterna.

Vårdhemsförbundets nya hem för alkoholiserade gamla ligger i Klågerups samhälle. Fastigheten utgöres av Bara kommuns gamla ålderdomshem. Det är en kvalitativt god byggnad, som uppläts till Vårdhemsförbun-

det, då storkommunen uppförde ett större ålderdomshem. Vårdala, som hemmet nu kallas, togs i bruk i maj månad 1958. Ursprungligen är hemmet godkänt för 18 vårdtagare, men för sin nuvarande uppgift har beläggningen begränsats till 15. Ehuru hemmet mottagit svåra kroniska alkoholmissbrukare med tidigare upprepade vistelser på alkoholist- och straffanstalter, kan resultatet av vården utan tvekan betecknas som gott. Detta bestyrkes i ett utlåtande av hemmets psykiater. Förbättringen i pensionärernas uppförande och allmänna tillstånd är påtaglig.

Enligt bestämmelserna i 21 § socialhjälpslagen åligger det landsting att för vårdtagare på ålderdomshem, som med hänsyn till sitt beteende icke lämpligen kan behållas därstädes, tillhandahålla för ändamålet lämplig vård. Med landsting jämställes även vissa städer, som icke tillhör landstingskommun. Till sin ordalydelse är bestämmelsen i socialhjälpslagen helt klar. Det är landstingen, som har att svara för specialvård åt vårdtagare på ålderdomshem. Emellertid har vederbörande statsråd i motiven till denna bestämmelse i propositionen angivit, att någon ny verksamhet icke avsågs med bestämmelsen. Landstingen skulle med andra ord icke åläggas någon ny uppgift. På grundval av detta uttalande anser sig landstingen icke skyldiga att svara för vården av de alkoholiserade åldringarna. Den vård, som lämnas vid Vårdala ålderdomshem i Klågerup åt alkoholiserade gamla, saknar motsvarighet i riket. Vårdformen måste närmast betraktas såsom helt ny, och med beaktande av statsrådets nyssnämnda uttalande till propositionen måste det innebära att landsting icke har skyldighet att jämlikt 21 § socialhjälpslagen lämna Vårdala erforderligt ekonomiskt stöd. Då inkomsterna på sprithandeln tillfaller statsverket och då övrig vård av alkoholmissbrukare så gott som helt bekostas av staten, bör som en konsekvens härav staten lämna ekonomisk hjälp åt ålderdomshem för alkoholmissbrukare.

Enligt motiven till 21 § socialhjälpslagen begränsas i varje fall landstingens skyldighet att lämna specialvård till de personer, som redan befinner sig på ålderdomshemmen. Det bör då påpekas, att ett hem av Vårdalas karaktär även mottager sina vårdtagare från straffanstalter, anstalter för alkoholmissbrukare och från enskilda hem. Det kan icke vara rimligt, att en alkoholiserad vårdtagare först måste vara intagen på ett ålderdomshem för normala för att över huvud taget kunna komma i åtnjutande av vård på ålderdomshem för alkoholskadade.

Sedan landstingen i Malmöhus län och Kristianstads län avslagit Vårdhemsförbundets framställning om bidrag till verksamheten vid Vårdala ålderdomshem, har förbundet i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställt om statsbidrag. Såväl länsstyrelsen i Malmöhus län som socialstyrelsen har i särskilda yttranden tillstyrkt denna senare framställning. Det må i detta sammanhang framhållas, att socialstyrelsen i sitt remissvar av den 12 oktober 1959 till Kungl. Maj:t bland annat påpekade, att på reservations-

anslaget »Bidrag till anordnande av erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.» fanns efter vissa avdrag ett tillgängligt belopp på 812 515 kronor från vilket bidrag till Vårdala kunde utgå. Vårdhemsförbundet sökte i statsbidrag 5 000 kronor per plats för hemmets förvärv och i garantibidrag 13 kronor per dag och vårdplats. Däremot avstod förbundet från att begära beläggningsbidrag med 9: 50 kronor per dag och vårdad, vilket för närvarande utgår till anstalter för alkoholmissbrukare. Enligt preliminärt köpeavtal skulle Vårdhemsförbundet för fastigheten erlægga ett belopp av 72 000 kronor. — Genom beslut den 6 november 1959 lämnade Kungl. Maj:t framställningen utan åtgärd.

Då vi anser, att Vårdala ålderdomshem beträffande statsbidrag bör jämföras med vårdanstalter för alkoholmissbrukare, yrkar vi på sådan ändring i nu gällande bestämmelser, att bidrag jämväl kan utgå till sådana särskilda ålderdomshem för alkoholiserade. Klientelet utgöres av kroniska alkoholmissbrukare, som kräver kontinuerlig vård, av vilken anledning de icke bör intagas på de nuvarande anstalterna för alkoholmissbrukare, även om de vore berättigade därtill. Frågan om deras utskrivning är endast i undantagsfall aktuell. Vårdala har mottagit vårdtagare icke endast från Malmöhus läns landstingsområde utan även från Malmö stad, Hälsingborgs stad samt Kristianstads, Blekinge och Jönköpings läns landstingsområden. Tyvärr har det visat sig, att vissa socialnämnder dragit sig för att placera vårdtagare på Vårdala på grund av kostnaderna. Vårdavgiften utgör 20 kronor per dag.

På grund av vad som ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt provning rörande statsbidrag till anordnande och drift av särskilda ålderdomshem för alkoholiserade i enlighet med motionens syfte.

Stockholm den 25 januari 1960

		<i>Nils G. Hansson</i> i Skegrie
<i>Axel Landgren</i>	<i>Eva Karlsson</i>	<i>Eric Nelander</i>
<i>Etty Eriksson</i>	<i>Karl Jönsson</i>	<i>Arvid Nilsson</i> i Lönsboda
<i>Rune Gustavsson</i> i Alvesta	<i>Stig F. Hansson</i> i Önnarp	<i>Jöns Nilsson</i> i Bästekille